

BOLDOG ÚJ ÉVET MINDEN OLVASÓNKNAK!

HELIKON 52

ARA 6 LEJ

SZÉPIRODALMI HETILAP

I. ÉVFOLYAM • 52. (52.) SZÁM • KOLOZSVAR, 1990. DECEMBER 28.

SZILÁGYI ISTVÁN

Reménykedjünk?

Abszurd vállalkozás. Kűszöbét gyűr mögünk az idő. Egy gyötrelmes rendszerváltozás évét. Az utolsó világháború, a második rendszerváltozás óta a legviszontagságosabb esztendő. Soha ennyi bizakodó várakozás, soha ennyi keserű kiábrándulás.

Most egy éve, 1989 decemberében egyetlen véres, fegyverroppogásos, felfordulásos hét alatt megbukott az addig rajtuk országoló diktatúra. Ez kétségtelen. De sajnos, ahhoz egy hosszú esztendő sem volt elég, hogy helyébe demokratikus rend kezdjen honosodni. A régi megdőlt, anélkül, hogy új kerekedett volna fölé.

Sokan már a tavaszi hónapokban visszarendeződésről beszéltek, ez valójában nem fenyegetett — még akkor sem, ha amúgy adott lett volna a szándék s a csapat — ám csupán azért nem, mert nem volt hova visszarendeződni. Ugyanis miután az ország-vonat a változások hídjára ráfutott, alighogy a parttól távolodni kezdett, az mögötte be is szakadt. Nincs tehát visszaút, mert azon a parton mögöttünk maradtak a szétmálló, szertefoszló szocialista-világrendszer-lázálomok, eszmerendszer-fogódzkodók; tehát most menekülni kéne, előre menekülni valami józanabb, emberszabásúbb világrend felé. Csakhogy ehhez nincsenek se morális, se gazdasági tartalékaink, holott sietni kéne, mert míg az ország bénán vesztel, egyre vészjóslóbban roskad alatta a hidszerkezet.

Ha valaki ma a világ valamely távolibb sarkából figyeli Románia sorsát (mondjuk aggódó-együttérzőn), bizonyára értetlenül áll a talány előtt: hogy lehet az, hogy egy nép, amely képes volt a bravúros „nagyugrásra”, a döntő lépésre, alig pár hónap múltán megtorpan s már csak tehetetlenül siránkozik?

Számunkra persze, kik bőrünkön éreztük az elmúlt hónapok horzsolásait, mindez nem titok. Kezdődött azzal, hogy mindmáig nem neveztek meg azon „testületek”, amelyek Temesváron, majd Bukarestben s az ország más nagy városaiban az utcára tödült tömegre löttek. És közben „hivatalosan” is mártiroknak mondjuk az áldozatokat. Mint ahogy az sem derülhetett ki, hogy kik voltak tulajdonképpen azok az úgynevezett terroristák (jóllehet számosat elfogtak közülük), akik tova a diktátor kivégzésének a hírére hagyták abba az emberneműt. Valójában ez volt az első megdöbbentető s egyben riasztó jel, mely már az „első” hetektől elkezdte az „hitélet” apasztani, akik akkor az ország élére kerültek. Aztán jóformán másfél hónap sem telt el, és megkezdődtek a néhol spontán, majd itt-ott kirovokált társadalmi „földölések”, melyek re az egyre magabiztosabb hatalom „válaszai”: furcsa, figyelem-elterelő hadmozdulatok láncolatává álltak össze; az újabb mindig feltezte az előző tisztázatlanságát, hogy mind messzebb kerüljünk időben s „élme”ben a kezdetektől. Egyszer csak abbamaradtak a hónapokon át húzott-nyúzott politikai percek is (legalábbis a nyilvánosság előtt) s az új állami berendezkedésbe — közigazgatás, hivatalok, biztonsági szervek — rendre be- vagy visszaépült a diktatúra korabeli „második arcvonala”.

A frusztrált, mert bizonytalan hatalom ősi nyomora, hogy nem vezetni, kormányozni, hanem minden áron uralkodni akar; ám mert ezt (rég dal) csak népet, lakosságot, társadalmat megosztva gyakorolhatja — harsányan egységet prédikál. Persze, az a fajta egység ugyancsak „megteszi”, mely mögött apátia s félelem. Hogy mindebből mennyi „vált valóra” a júniusi bányászinvázió nyomán, ez talán csak az év utolsó tíz napján fog kiderülni... Az viszont kétségtelen, kevéssel azután, hogy hatalmát demokratikus játékszabályok szerint bonyolított választások legitímizálták, az „élcsapat” ki is merítette erkölcsi hitelét. A nyári hónapoktól aztán mintha egyvégtében valami

permanens bizalmi válságban éreznék magát, mely válságállapot hol köréje kocsonyásodott, hol meglepően cinikus lépésekre késztette. Már-már attól lehetett tartani, hogy e nyavalya köröközője furcsa, fentről lefele terjedő vírusként a lakosság önbizalmára ragad át. Hogy ez mégsem következett be, az bizonyára a közben lábadozó, majd egyre izmosodó s máris sztrájk-hullámmal fenyegető szabad-szakszervezeti mozgalomnak köszönhető. S a kincstár „válasza”? Délutánonként a gyári nép zsúfolt villamosait újból helikopterek kezdték hazakísérgetni a lakónegyedek felé.

...Ha valaki szól — „törekeny demokráciánk” zsenje hajtásait tördeli —: miközben jövendő kudarcokhoz jó előre bűnbak kerestetik. Hogy majd ne legyen fennakadás.

...Identitása minden népnek s honfának több mint egy nem lehet (jó, ha van az is) — de hányféle identitás-zavar... Ez akárkán összeírja is. Bizarr nagysorsú-álomok — miközben száz-ezrek (egyes „híresztelések” szerint kerek egymillió) unták el az Európa-Házról szóló dumát s mentek el szétnézni benne — reménykedvén hontalanságban — rettegve hazatoloncoltatást...

... Szerencsére új eszmék épp nem csiráznak — seba, lehetséges kifutópályákat addig is cenzúrázza a nyomor.

A kolozsvári Főter sarkán a nagy könyvesüzlet kirakata előtt, hol tavaly ezekben a napokban halálraosztott fiatal férfiak vére száradt az aszfaltra, most valutaüzérek lóbálják a nemzeti fizetőeszköz elértéktelenedésébe kékvált köteget. Ugyanolyan fiatalok, mint am azok — de mennyivel jobban tápláltak... Ok lennének hát a győztesek? Egyelőre mindenképpen nyertesek. A félig szívott Marlborót azokba a gyertyakoromból feketédtet bádóg ládacsákba dobják, melyekben tavaly szöveteket gyűjtött a kegyelet.

Az ám, a kegyelet. Mellyel itt soha sem ütek csúfolt annyira, mint épp mostanában. Ha valahonnan zajdulás hangjai szűrődnek be a cotroceni-i palota termeibe, az államfő miniszterelnök, tábornoki segédlettel máris áhítatos álarcot ölt s kegyeletet leróni siet.

...Illik sztrájkhírekkel zaklatni bernünket, mikor mi mártír-emlékműveket koszorúzunk? A tévé majd szépen a gyertya s a kereszt mögé rendez a tüntetés-képsorokat — készül a híradó. S ha már a képernyő-láthatóság felöltötte a teret a zúgó tömeg, rávágunk a snitterre egy havas sarkaszt fölött zokogó anyát. Csak azt nem áruljuk el neki a gyászév múltán sem, ki lölte le a fiát.

December 1-én Kolozsváron is megindult az egyik meggyeleti fakultás: zárt oszlopban jönnek, zuhog az eső. 13-án már tízezres a vonuló egyetemi „nagyságrend” — fönt a véros peremén a Felek alá épült új negyed útján melán döcögnek, páncélosok. Talán épp arra jártak. Talán majd lennebb erekednek, ki tudja. Gyerekkad hőgolyózza a rosszkedvű kiskatonákat, kik tavaly ilyenkor, lehet, itt alant égették a diktátor diszkóteses könyveit. (Mindig azt hisszük, egyik nemzedék megspórolhat a másiknak valamilyen.) December 1. előtt az erdélyi hadsereg parancsnoka a rendetlenkedőknek golyót ígért. S tán, hogy ne hagyja cserben a tábornok urat, három hétre rá az öltre odabólintott a Parlament. Hiába az ellenzéki kérés, érve és, hogy uraim, abba a honvédelmi törvénybe csak egy íci-pici klauzulát, mely szerint: t. kézen tüntető emberoszlopba, többé nem jövünk! Mi nek azt, ugye, ha úgy se derül ki soha, hogy lött, aki lött.

Reménykedjünk? Abszurd vállalkozás.

És mégis. Mert egy biztos, most egy éve az országot bénító félelem burka megpattant, s azóta jobban lázít minden újabb megaláztatás.

Bronz kőszáli kecske — Rácz István felvétele

KIRÁLY LÁSZLÓ

MONDATOK

- Alszik bennünk egy boldog új esztendő.
- Van hó, hideg, van olvasnivaló.
- A barátaink még mindig barátaink.
- Eljövendő találkozások reményében üzeni szeretne az ember mindenkinek, akinek az irodalom, a kultúra (az irodalmunk, a kultúránk) szívügye. Üzeni mindazoknak, akik a legmostohább percekben sem feledkeztek meg arról, hogy minden leírt szavunk: üzenet. Az üzenet értelme pedig annyi: van, aki küldi, és van, aki fogadja. Ez a mi közös-ségünk.
- Sokan szöflak hozzánk az elmúlt „reményteljes” esztendőben, és szeretnénk hinni: mi is sokakhoz szöflünk. Jó lenne, ha erről ezután sem feledkeznénk meg.
- Boldog Újesztendő!

KÖSZÖNETET MONDUNK MINDEN LELKIPÁSZTOR, TANÁR ÉS TANÍTÓ BARÁTUNKNAK, AKI LAPUNKAT NÉPSZERŰSÍTI. TOVÁBBI EGYÜTMŰKÖDÉSÜNK REMÉNYÉBEN KÍVÁNUNK MINDANNYIUKNAK DERŰSEBB, GAZDÁG ÚJ ESZTENDŐT!

VIDÁM KALENDÁRIUM

1791. Hogyan kedvelték meg a svédek a kávé?

A XVIII. században idegenkedve fogadták mind a teát, mind a kávé. Valahányadik Gusztáv király be akarván bizonyítani, hogy egyik sem ártalmas az egészségre, elrendelte, hogy két halálraítéllettel kell próbát tenni. Egy bűnös ikerpárnak kegyelmezett meg azzal a feltétellel, hogy naponta több csésze teát, illetve kávéat isznak meg. Az ikertestvérek itták a kávé meg a teát, és valóban nem történt semmi bajuk. A teaívó nyolcvanhárom éves korában halt meg, a testvére három hónappal később —, ezért a svédek a kávé mellett döntöttek.

1801. Mi a dolog nyitja?

Két muzsikós Beethovenről beszélget; a vidéki panaszkodik, hogy a Mester semmi könyörgésre nem volt hajlandó zongorához ülni a kedvéért. Nem úgy kell azt, barátom, mondja titokzatos mosollyal a befentes bécsi. Ha ismét meglátogatod, megfigyelheted, hogy a zongorája állandóan nyitva áll, ő maga pedig beszélgetés közben rendszerint föl-alá járkal. Nos kísérgesd őt a sétán és csevegj akármiről, csak a zenéről ne. Aztán egyszer, amint a zongora mellett még el, üss le — mintegy szórakozottságból — egy-két billentyűt. Állj meg és jegyezd meg kissé meglepetten, hogy egyik billentyű akadozik. Beethoven oda fog lépni, a kérdéses hangot többször egymásután leütögeti majd, azután megpróbálja a kvinttel együtt leütni, aztán az oktávval és a terccel is. Közben játszik egy futamot, néhány akkordot. Aztán balkezevel hozzányúl a basszushoz. Akkor tolj oda számára egy széket. Rá fog ülni, az állítólag akadozó billentyűt ki fogja próbálni az összes elképzelhető hangzatokban és viszonylatokban. Így öntudatlanul belemerül a rögtönzésbe, és neked a legkritikább gyönyörűségben lesz részed. Ez a kis csalafintaság sohasem téveszti el a hatását a Mesternél...

1811. A végtermék

Berzelius, a nagy vegyész rendkívül puritán körülmények közt dolgozott. Összes ragyogó vegyelemzéseit, cikkeit és könyveit egy kicsi, kétszobás házikóban láttak napvilágot. Laboratóriuma a konyha volt, egyetlen asszisztense hűséges gazdasszonya. Ettől a gazdasszonytól megkérdezte valaki, hogy voltaképpen mivel foglalkozik a gazdája? — Vegyész — felelte az asszony. — Az ugyanbizony micsoda? — Hát tudja, lelkem, van valami folyadékja egy nagy üvegben, azt beleönti egy kisebb üvegbe és végül onnan egy egész kicsi üvegcsébe... — És aztán? — okvetetlenkedett a kérdezősködő. — Aztán — legyintett a gazdasszony — aztán én kidobom.

1821. Amerikai iskola

— Tudod-e, Johnny — kérdi a tanító az egyik nebulától —, hogy George Washington a te korodban az egész iskola legjobb tanulója volt? — A tanító úr korában pedig — feleli Johnny vigyorogva — már az Egyesült Államok elnöke volt.

1831. A teátrumban

A színpadon klasszikus dráma pereg. Őnagysága egyszercsak odafordul a férjéhez: — Te, Alajos — közli vele súgva —, a jobboldali szomszédom elaludt. — Na és — feleli a férj morgván — ezért kellett engem felkölteni?!

1841. Mindent a maga helyén

Londonban zavarágok voltak. Egy palota előtt a portás kint állt és érdeklődve figyelte az eseményeket. Itt a forradalom! — kiáltotta épp az orra előtt az egyik tüntető. — Bármint hoznak, azt a hátsó kapun kell beadni! — vágta rá rezignáltan a portás.

1851. Tudósok' egymás közt

Justus von Liebig néhány tanítványával kísérletezett a laboratóriumban. — Tanár úr, kérem — lépett hozzá az egyik fiatalember —, ugye, ha ezt a keveréket most beleöntöm ebbe az oldatba, akkor erős robbanásért kapok? — Liebig tünődve nézett az ifjúra és azt felelte: — Maga már nem, ktdves barátom...

1861. Illik-e tartóztatni a vendéget?

Azoknak a vendégeknek, akik megsértődnek, ha a vendéglátó háziasszony nem marasztalja őket eléggé, vagy azoknak a háziasszonyoknak, akiknek lelkiismeretük támad amiatt, hogy nem eléggé erőszakosan próbálták vendégeiket hajnalit vizszatartani, ajánlható ez a japán recept: ...A vendég megette a negyvenfogásos vacsorát és távozni készül; a házigazda kétségbeesik — könyörgöm, ne foszd meg jelenléted napsugaraitól

szerecsőfőlen házamat, amely távozásod után kietlen pusztasággá lesz. Mire a vendég: — Vérzik a szívem, nemes gazdám, de nem érzem magam méltónak arra, hogy továbbra is megszegényítem érdemtelen személyemmel dicő palotádat!... Am a gazda sem hagyja magát: — Nem lesz többé egy jó napom, ha azokra az elmulasztott órákra gondolok, melyek alatt még élvezhettem volna bölcs beszédednek csurgató mézét; kérek, ne borítsd gyászba hátralevő éveimet, maradj! — O, megöl a bánat, hogy kénytelen vagyok távozni onnan, ahol életem legboldogabb óráit töltöttem. — Feleségem, gyermekeim, nagyszüleim életére kérek: ne hagyj még el nyomorúságos hajlékomat! — Összeroskadok majd az úton a bánattól, hogy ki kell lépnem a legdúsabb és legvendégszeretőbb otthon ajtaján, ám bárhogyan hull a könnyem, hív a kötelesség... — Ha holnap hírt hallod, hogy barátod nincs többé az élők sorában, tudd, hogy azért szakadt meg a szívem, mert könyörtelenül elmentél... — Hetekig leszek ágybanfekvő beteg a bánattól, hogy nem élvezhettem beláthatatlan időkön keresztül fényességes arcodnak üdítő látását, zokogva indulok meg a rögös úton, amely eltávolít boldogító közelségedből... A házigazda nem érvel tovább, hanem a tettek mezejére lép: keresztbe fekszik az utcaajtó előtt és úgy börgi: — Ám lépj át testemen, ha rávisz a köszívéd!... És ha a vendég ezek után otthamarad még egy negyedórászkára, máris bebizonyította, hogy fogalma sincs az úri modorról és az illendőségről.

1871. Aki acélból aranyat csinált

Edisonnál jelentkezett egyszer egy idegen és arra kérte a nagy feltalálót: alkalmazza őt, mert ügyes keze van. Edison szórakozottan felelt az asztalról egy darab acét és ezzel nyújtotta át: — Nos csináljon ebből aranyat... Az idegen elfogadta az acéldarabot és elment. Nemsokára ismét jelentkezett: — Elhoztam, uram, az aranyt — és átadta a maréknyi finom acélrugót, melyek az elvitt nyersanyag ezerszeresét érték.

Adorján Endre domborműve

1881. A szórakozott írófejedelem

Jókai nagyon szórakozott ember volt, és az ő költői rezidenciájában kicsit költői volt a háztartás is. Ötvenedik esztendejét is betöltötte, mikor ahogy maga nevezte — „gyászvacsorát” adott, ahol azért vidám volt a hangulat, a hölgykoszorú azonban valamely árnyalaton meghatódott, valamennyien sírva fakadtak. Jókai szemét is elfutották a könnyek és benyúlt a zsebébe, hogy kivége a zsebkendőjét. De a zsebkendő túlságosan nagy volt és nem akart kijönni a zsebből. Végre sikerült kicibálnia egy gondosan vasalt párnahuzatot.

1891. Ki a károsult?

A bécsi törvényszék egyik tárgyalótermében két zeneszerző pereskedik. Azzal vádolják egymást, hogy a másik tőle lopta egy némely sikeres zeneszerzőmát. A bíróság Lehárt kérte fel szakértőnek. Az elnök feltette a kérdést: — Mester, ugyebár ismeri mindkét partitúrát? — Igen. — Meg tudná állapítani, hogy melyik zeneszerző a károsult. Lehár bólintott: — A károsult Johann Strauss.

1901. Mi használ s mi nem?

Tristan Bernardnak egyik különleges passziója a baromfitegyezés volt. Egyik reggel jelentették neki, hogy az egyik tyúkja nyilván beteg, mert rosszkedvűen gunnyaszt, nem eszik, szóval le kell vágni. — Es gondolja — kérdezte tünődve az író —, hogy ha leölik, akkor jobbkedvű lesz?

1911. Lényeges kérdés

Egy előkelő kínai tanulmányútra jött Európába, barátai elvitték egy sportversenyre is; érdeklődve nézte a futó, ugró, diszkoszvető atlétákat. A százméteres futást óriási lelkesedés követte. Az emberek felugráltak, kalapot lengetve ünnepelelték a győztest, aki félmásodperccel megjavította a világrekordot. A ferdeszemű vendég bólogatott, mint aki megértette, miről van szó, aztán feltette az újabb kérdést: — Ha szabad kérdezem, mire fogja az ünnepelet fiatalember a fűrgeségével megtakarított időt felhasználni?

1921. Mindenre születni kell

— Sok-sok diákemlékem közül legelőnkebben a Dohnányi tanár úrral történt konfliktusra emlékszem — mesélte Bartók Béla. — A tanár úr diákzenekart szervezett, melyet maga vezényelt. Egy ilyen zenekari órán hiányzott a gordonkás, s a próbát nem lehetett megkezdeni. Én, aki jóformán sohasem gordonkáztam, vállalkoztam a gordonkás szerepére. Kézbevettem a hangszer, kitergettem a kottát. A tanár úr beintett, a zenekar rázendített. Egyszercsak megállt a vezénylőpálca, én igyekeztem meghúzni magam, a gordonka csikorgott, nyikorgott. A tanár úr lecsapta a dirigáló pálcát, a haja szinte az égnek állt, ahogy magából kikelve kiáltotta felém: — Tegye le, tegye le és meneküljön!... Akkor letettem a gordonkát s azóta sem vettem a kezembe. Hiába, az embernek mindenre születni kell.

1931. Nemes jellem

— Hallod-e, te csibész — támad rá egyetlen fiára Pipókné —, ilyenkor kell hazajönni? Hol csavarogtál megint? A tanításnak már két órája vége volt. — Egy néni elveszített az utcán egy tizest, azért késtem. — Hát azért kár volt! Nem vagy köteles megkeresni a más pénzét. — Nem is kerestem — feleli a szépreményű — csak rajtatartottam a lábam, amíg a többiek el nem mentek onnan.

1941. Csevegés ebéd közben

— Mucikám, ma bennjártam a városban és találtam egy remek bundát! — Hát ez igazán szerencse, pintyőkém, mert az idén úgysem tudtam volna újat venni.

1951. A tudás hatalom

A személyzetis új embert vesz fel a vállalatához. Káderezi: — Születési helye? — Nagy Britannia. — Nem az anyja nevét kérdeztem!

1961. Változó idők

— Mitől molyosodott meg Lenin a Mauzóleumban? — Elvitték mellőle a Naf(sz)talint.

1971. Irányok

Gyorsvonatra száll Juli néni. Jön a kalauz. — De kérem, az ön jegye Pécsre szól, s ez a vonat Leningrádba megy. Juli néni fejét csóválja: Ejnye, ejnye! És gyakran fordul elő, hogy a mozdonyvezető így eltéveszti az irányt?

1981. A jelszó

— Hallotta? Új május elsejei jelszó lesz az idén. — És mi lesz az? — „Több mézet a madzagra!”

1991. Hárman beszélgetnek

— Hej, haj! — sóhajt az egyik. — Ajj! — bólint a másik. — De uraim! — szól közbe a harmadik. — Úgy emlékszem, megállapodtunk, hogy nem beszélünk politikáról!

PETRE STOICA

1990. JÚNIUS 13—15.

Atyám a gyönyörű fiatalokat kereszt alakúra képezett csákányokra feszítik miközben a nagy prelátusok ganyéval összemocskolt oltáraik mögött kockáznak

A VISSZAHÍVOTT HÖHÉR FELESGE ROMANTIKÁTLAN ELETRAJZOKAT OLVAS

Georg Traklot bolondná nyilvánították amikor haldokló sebesültek láttán golyót akart röpteni mellébe a fekete fronton Galiciában

George Bacoviát III. osztályú forgalmistaként alkalmazták és kapott másolnivalót is a nagy épületben

de hát az ő keze arra volt teremtvé hogy a lila alkony hegedűjén játsszon

Cezar Vallejo éhenhalt egy csütörtöki napon a fény fővárosában amikor künn monoton eső cseperészett és a vers prózába hullt

Robert Desnost marhavagonban internálták előbb kitepték angyalszárnyait aztán a teréziai krematórium mélyére hajították

Jorge Luis Borgest a buenos aires-i piaci szárnyasok főfelügyelőjévé nevezték ki mégis könyvei labirintusában talált rá a halál

Oszip Mandelstam a Gulág egyik névtelen szigetén pusztult el

testét Szibéria jegére hajították csipegethették a hollók mellén a vörös csillagot

A kultúra templomába üzötten Lucian Blaga akár egy néma hattytű nézhette végig a román lélek szétdarabolását

Ezra Poundot a labdarúgó Itália már nem is tudom melyik turisztikai központjának utcáin sétáltatták egy madárkalitkában

Vasile Voiculescu szentnek az ázsiai politruk jütykössel törte össze a gerincét és az öreg szent éhségstrájkj közben hunyt el

Kik ezek a semmirekellők? kérdezi a visszahívott höhér felesége mialatt kezéből földre hull a könyv és szalmaszállal szívja a huszadik századi történelemhez hasonlóan tiszta és aromás itókáját

ANTILÍRA

Nem vagytok európaiak! mondotta Bécsben a hölgy június 15-én Anno Domini 1990 könnyeztem majd elmondottam néhány Lucian Blaga-verset bocsáss meg európaiak voltatok mondotta a hölgy néhány pillanatnyi tőprengés után

CSUPAN A HOLTAKNAK

Verset a vedlett farcsontú asszonyoknak akik vastag lábaikkal boldogan rugdalják az érettük lelküket is kiadni képesek homlokát? Verset a papról aki ráomló temploma mellett szűkül? Dedikáljak verset esetleg a szőrös kannibáloknak akik férjasságukat az Egyetem könyveire ürítik? Kinek írjak verset? A filozófussá átképzett tyúktolvajoknak? A höhérok főnökének aki parfümözött borítékban kapja kézhez kegydíját? Semmi esetre sem írok a sorban is derűs mioritikus türelemmel várakozó hasaknak csupán a halottaknak írok — csak ők egyedül csak ők képesek megérteni valamit

BOGDÁN LÁSZLÓ fordításai

HORVÁTH IMRE

ÜZENETEK

Minden áldott nap hírt kapok.
Hallom szavát és mégsem értem.
Talán egy imádkott halott
üzenet az éj szárnyán értem.

HOLLÓK NÉPE

Holló. Zord, mint az éjszaka.
A halálnál is feketébb.
Fekete, mint Isten szava,
mit csak a hollók népe ért.

SZEMBENÉZVE

Kiásozott koponyából néz rám
szemrehányón két mély üreg,
Kigúvadó szemem karéján
reszketni kezd a szemüveg.

MÁR MINDENT

Beszippantom az idő illatát.
Az illat maga az emlékezet.
Egy percen az életem illan át:
mindentől félek, és mindent merek.

MADÁRNYELVEN

A sas minden szava német,
a sirály svédül beszélget,
cigányul csattog a csóka,
a rigó francia szóra,
a fürj angolra figyel fel,
a páva törökül nyelvel,
héberül darvak a darvak,
a jégmadár finnül jajgat,
s ha a gólya békát nyel le,
magyar az ő anyanyelve!

LÁSZLÓFFY ALADÁR

EJFÉLI MOSOGÉP

Még ötvenöt perc van a napból,
alszik a méla indonéz.
Egy felszemű autó parkol
a hold helyén és idenéz.

Mivel ma gombnyomásra járnak
szerte a láncreakciók
s egy pohár tiszta vízre várnak
a svéd, a baszk, a vizigót,

valamely nemzeti alapból
a gombot meglöki egy kéz
s a föld alagsorában attól
mozgásba jön majd az egész.

Kár lenne, ha az öböl kékjét
vérrel lilává keverik,
mire az ősi kertek tétjét
a diófákról leverik.

Egy kiskanálnyi mosóporral,
amit a készülék bevett,
elbánnathatánk e piszkos korrál
a tehetetlen ENSz helyett.

KISZAMOLO - VERS EVÁNAK

Két máglya közt egy repülőter,
két béke közt egy háború.

Hol ez, hol az a földrészt lőter.
Mint köd a tóra, ráborul

kis ázsiai fűszerárnyék,
dobol a svájci hegyeken...

Lejárt a kor, egy kicsit vár még
a sors, egyedem-begyedem.

CÉDULA - VERS EVÁNAK

Lila, sárga, narancs, kék,
nyüzsögnek az emberkék.
Miközben az óra jár,
korunk csupa jóra vár,
Bolivar, Kolozsvár...

Volt egyszer egy kicsi nép,
már csak lelki-egyensúlya ép,
de ahogy az óra jár,
ő is csupa jóra vár,
Kolozsvár, Bolivar...

Zsebemben a noteszem,
a cetliket elteszem,
mialatt az óra jár,
újabb gondok sora vár,
Bolivar, Kolozsvár!

SIGMOND ISTVÁN

„Godóra várva”

DISSZERTÁL

Szókratész utolsó disszertjének elfogyasztására, az athéni doktorok barkácsoló egyesülete által előállított ornamentális tégely, melyet a D.I.S.Z.SZ.E.R.T., azaz a Dijazott Illusztrisok Szellemi Szószólóinak Eurázsiai RT.-a állított ki a Tudományos Akadémia „Diszek, szerek, talak, dísztalak, díszszerek és szertalak” című kiállításán.

HADOVA

Link tolvajok nyelvöltögetései a jól fésült lingvisták állandó stresszben tartása céljából.

RIVALIS

Válókeresetet csak zokogó nők nyújthatnak be sikerrel.

RIVALIS

A Rimánkodó Izomkolosszusok és Vályogkésztő Alférjek Istenhívó Sajtóorgánumának napi fohása:

R.I.V.A.L.I.S.
azaz:

Rimánkodás Istenhez: Veszélyes Átkok Leselkednek Izomdús Síhedereinkre;

Rettentő Ivászatokban Versengenek Állandóan s Lótolvajokban Isteneket Sejtnek;
Ruhátlan Imposztorokká Váltak — Átkotok Lapítsa Istenesen Sejtédhogyhova.

DISSZERTÁL — HADOVA — RIVALIS

A Hadova Presse jelenti: Minden külön értesítés helyett ezúton hozzuk tudomására az érdeklődő nagyközönségnek, hogy a Hadovicsova Szertál névre hallgató díszes létfőn virradóra disszertált. A diszrivásra szívesen látják a hadszertár azon rivalisait, akik a lelkük mélyén átérzik jelszavunk „Lehoznám neked a hadovát is az égből” mélyreható jelentőségét.

KUSZKUSZ

A Magyar Dadogások Értelmező Kisszótárának 803. oldalán fellelhető címszó: kúsz... kúsz... tn. ige l. magyar-dadós nyelvünk egyik kifejező alapszava, a mászik szinonimája (nyelvújító tejttestvéreink az értelmetlen kúszik formát használják); 2. peremvidéken, különösen az Iktelen falva környékén letelepedett arab malmosok többes szám harmadik személyben is használják:

„én kúszok, te kúszol, ő kúsz,
mi kúszunk, ti kúsztok, ők kúsz-kúsz”

KUSZKUSZ

A Kasa emirátus tündöklése idején használatos pénznem. Egy kuskuszért megengedtek a külföldi turistáknak, hogy tíz percig szolgáljanak egy, akkor még újdonságnak számító szarba szökkenet búzakalászt. Aki összegyűjtött ezer kuskuszt, megkapta a Liszt-díjat. A százezer kuskusz birtokosa felvehette a Kuskusz vezetéknévet, a nép hozzá imádkozott, napközben szoborként teljesített szolgálatot, éjszaka meggyónni jártak hozzá az emírek. És mégis elterjedt a mondás: „A kuskusz nem boldogít!”

ROCSÓK

A rohamcsók rövidítése. Római katonák kaptak felesketésük alkalmával. A hagyományos eljárás szerint a káplár előrecsücsörített száján nekidől a kaszárnya falának, előtte lassú ügetésben elsasszékta a könnyes szemű bakák, olyanformán, hogy orcájuk egy röpke pillanatra érintkezésbe került a káplár ajakával.

VIZESNYOLCAS

Átnedvesedett pelenkájú szíami ikrek hula-hoppja.

VIZESNYOLCAS

Koloratúrszoprán lekicsinyítő megjegyzése a skálázó tenoristák felé, akik az erőlködéstől nadrágban vesznek lábtust, amikor a felső C-t próbálják kieroészakolni magukból.

KUSZKUSZ — ROCSÓK — VIZESNYOLCAS

Rocsók Jenő, a hidrológia nemzetközi nagymestere vasárnap délután ünnepélyes keretek között felavatta a K.U.S.Z.K.U.S.Z.-t, azaz a Kócsagok Uszályaival Szószmötölő, Kóristák Ultizó Szövetkezetét. Az ünnepségen a szövetkezet vizesnyolcása lépett fel, a „Ritka búza, ritka kása, ritka rozs” című katonaindulóval.

ISPILÁNG

Az ISPI (Immunis Sásák Pszeudomorf Idioszinkráziája) — szigetek játékos vulkánja, amelynek kitörésekor a pszeudomorf sásák összefogózkodva, visongva menekülnek a rózsabokrok alá.

ISPILÁNG

Csispiláng Csaba, csámpás csillagjós csallaga: csúcsán csivitelő, csicsás csemeték csacska csi-csergése csilingel.

KARFA

Jogik rendfokozata. Azok szerezhetik meg, akik a karfiol vastag törzsébe kapaszkodva, olyan erőt képesek kifejteni, hogy a fa törzsét begyakorlott szorongatással korlátlan mennyiségű hokedlivé tudják változtatni.

KARFA

Antarktisz ötmillió fővárosa. Lakosai karéneléssel foglalkoznak. Az énekszámokat óriás fahokban, azaz rekeszekben gyakorolják, miközben a bömbölés decibeljének emelése végett, oldalt megfogózkodnak az erre a célra felszerelt fogantyúban. A kifogástalanul éneklőket kanapéjukkal együtt temetik el.

SZAKAJTÓ

A gyékényheverőn pihegő ara előírásos felkiáltása az őskorból: „Szakajtó...! Óóóóóóó...!!!!

SZAKAJTÓ

Ajtó császár korabeli pékmester, aki a fonott agyú, csontatorony formájú újszülötteket oktatja ki a szakmára.

ISPILÁNG-KARFA-SZAKAJTÓ

Oscar W. mondta: „Szakajtónak lenni nagyon kellemetlen. Az asszonyok karfánkért ispilángoknak bennünket.”

BUSÓJÁRAS

Búsmohács peremvidéke: a magyar Canossa. Önálló királysággá 1526-ban kiáltották ki. Nevezetessége: itt fejtették meg az örökélet titkát. A recept: bú, só, jár, ás. A hiedelem szerint ugyanis az éli meg a 465. farsangot is, aki sőt nyalogatva, bú ábrázattal járkal fel-alá, miközben Aesopus meséin vihogva ássa a saját sírját.

MERÜLŐ FORRALÓ

Mert ül ő — forr a ló. Versenyparipák viadala a Parnasszuslón. Azt a lovat, amelyik levégőbe emelt lábakkal el tud helyezkedni az üllőgumóján anélkül, hogy belekapaszkodna a csillagokba, jutalmul forró vízbe merítik, s addig tartják ott, amíg spirál alakban kifő.

MERÜLŐ FORRALÓ

„Merül Ő, forral, Ó” — az inka skalpvadászok esketési szertartásának jelmondata. A menyasszony torkába dugnak egy forró csövet, s addig tartják benne, amíg teste áttűzesedik, aztán belemártogatják egy hideg vízzel megtöltött templomi medencébe, amelynek az alján a völegény félig-meddig megfűladt állapotban várakozik az arára. Ha a gyakori alámerítéstől a víz forrni kezd, a völegényt egy lézerrel irányított rugóval kilövik a medencéből, s a lázasulandókat összeesküetik, mert nyilvánvalóan egymáshoz valók.

Balla József: Kőszörűs

PALOCSAY ZSIGMOND

KOLOMP

Weöres Sándor nyomán — (szorosan)

Szurdokban elkoszló
— kan-ging-ling — kolompszó.
Kolompszó — kan-ging-ling —
szélkampón lágyan ring.

Elbődül hét tiszó
— mú-mú-mú — kürtszarvú.
Kürtszarvú — mú-mú-mú —
hangjában alvadt bú.

Réteken szölongó
— kan-ging-ling — kolompszó —
kolompszó — kan-ging-ling —
hangjára hérics ring.

ÖZVEGY MEDVE TÉLI GONDJA

— Mi lelt, Bagoly?

Pisszagsz, pislogsz.
Esteledik! Mégse indulsz?!

Utolszor — tán kedden etél.
Dermedt rigót vajutával.

Nem fogsz Mátyást? Nyestfiókot?
Mókuszó cincos nyusztot?

Káposztakó rajtad a gond.
Tétlenséged valamit mond.

Házbertilyben gyötrőd magad?
Hóttomig a lakom maradsz!

Elférsz. Fizetsz jótanáccsal:
lejnél fortébb valutával.

Igazgyöngynél több a tudás!
— nehéz ám a hozzájutás.

Az én gondom nagyja téli:
cefélet dolog ébren élni.

Almom leplét nincs ki fódja,
kora-özvegységem óta.

Egyen meg a suly, Nyikuláj,
te vérengző proli-király!

Ha távcsöved reánk leschet,
EGY NAP: NEGYVEN MEDVE ESETT!

Megsántittál-nyomorítottál
— téli álomból is loptál!

KOLOMP

Weöres Sándor nyomán — (lazán)

Ég-mélybe felhangzó
kolompszó, kallangó.
Hang-magzó kan-ging-ling,
sallangon ing-ling-ring.

Boci-boc: legelő,
jövőre tejelő!
Künn telet karámbn
— sőt nyal a Halállal.

Baj-zajgó zúr-cüher,
csönd-strófát nyel-rühell.
Ejféli kan-ging-ling,
domb púpján hálóing.

— Kampec! Kaput! — szól a Bagoly;
hírt fogott a fülem, Nagyúr.

Az a nyikhác, aki meglútt,
jéggé hült és félig megsült.

Pokol nyársán pirul teste
— zergekampón lóg a lelke.

Lóberci szél cserzi — rázza;
kisértethang magyarázza:

HADDAL TÜRTEK RÁNK A NYULAK!
ÓZEK, SUNDISZNOK AZ URAK!

Kampec! Kaput! — térsünk másra;
figyelmezz a jótanácsra!

Álmod leplét nincs ki fódja?
— így van özvegységed óta.

Mit tégy?! Sorsod rúdján fordíts:
barlangodba asszonyt hódíts!

Koslass, bömbölj, mint a szarvas;
Nők Napjára safrányt hajtass!

Borvízkútnál kúrálj bokád!
Tornáztassad csánkod inát.

Fésüld — keféld ki a bundád.
Keritek én neked szoknyát!

Oszt! átszállok más lakásba:
összkomfortos cserefába.

Magyar rémmesék

HOGYAN LETT AZ EMBER ÓRIÁS?

Út, üldögélt egyszer egy magyar író a Japán kávéházban. Ugymond kihasználta a helyzetet, mert ő és pályatársai hamarosan egész más helyeken ültek. Hogy konkrét legyenek; ki itt, ki ott. Elég az hozzá, hogy miközben telt-múlt az idő, s már 1944 őszi stukká dűlték az ökönyálás levegőt, hősünket is megkísértette a jószerep. Két távoli ismerőse settengett asztalához föltűrt gallérú kabátban. Körülnéztek, engedelmeket kértek, körülnéztek, leültek, körülnéztek.

— Géza, benne vagy? — kérdezte kíváncsian az egyik.
— Miben?

— Sejteted — kacintott önnön sáljába a másik, a szemüveges.

— Ha benne vagy — vette vissza a szót az egyik —, tedd el ezt az igazolványt! — Kétféle hajtott papírlapocskát csúsztatott az író kezébe a márványasztal alatt.

— Mit csináljak vele?
— Orizd, rejtse el!
— De mégis, mi a teendőm?

A két látogató szája sarkában egyszerre vonaglott a letűnő világ értetlenségét illető fájdalmas gúnymosoly. Fölálltak, körülnéztek, biccentettek, körülnéztek. S hogy az író nem tárgított okatlan kérdésről, a szemüveges ingerülten visszahajolt hozzá és a fülebe sziszegett:

— Csitt! Az életteddel játszol! Ha megtalálják nálad, fölkoncolnak.

Elmentek. S ahogy távolodtak, úgy nőttek, nőttek, és pár év múlva már akkora óriás-nagy ellenállók lettek, hogy a náci korszakában megdermedt a sör, ha visszagondoltak rájuk, Géza író pedig a harmadik titkárnőjük ajtajának legkülső alumíniumkilincsét se érte föl.

A LEGNAGYOBB ŐSZI GOND

A három szegény szabólegény összebújt a Rákóczi út és a Szentkirályi utca sarkán. Mek mek mek. Végigvarrogatták a város ingét-gatyáját igazmondást okozó cénával és most rágták a körmüket. Nem rághattak hamburgert, mert akkor még nem jött rá a helybéli emberiség, hogy mennyire táplálja a kereskedő pénztárcáját a mustáros fűrészpör hagymával. Nem volt akkoriban hóttdog se, szózt rósejbní se, csak ötvenhat, annak is a leg-mozepe-veleje: október huszonharmadika, a Rádió felől éles puskaropogás, ordítás, vér a sikítózza szaladó középkorú asszony homlokán.

Szegény szabólegények mek mek mek, nyit-tak, nyöszörögtek, hogy itt bizony baj lesz, ha ugyan már nincsen!

— Az semmi! — legyintett aggodalmukra egy haloványzöld arcú férfiú, aki két 5 éves terv cigarettát szívott egyszerre. Idegesen ke-reste a harmadikat lódenje zsebében — az az igazi kérdés kérem, hogyan fogja ezt holnap megírni a Szabad Nép!

A TUTISTÁK

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény asszonynak két fia: Sanyi és Lali. Hajdanában a szegény asszonyoknak több gyerekük szokott lenni, de ennek ennyire futotta: az ura odaveszett az első világhábo-rúban. És mire ez a kettő is legény lett, ki-tört a második háború. A szegény asszony föl-tarisznyálta a gyerekeket, menjenek szeren-csét próbálni. Azok nekivágtak, de előbb meg-fogadták, ha török, ha szakad, ők megnyerik ezt a háborút.

Dörgött az ágyú Vizakna s Déva között, ők pedig mentek, mendégéltek végig a Podma-niczky utcán, keresztül a Berlin téren, a Vil-mos császár útján, a József utcán, a Nádor utcán által, már a Személynök utcát is el-hagyták, azt se tudták, hol áll a fejük, amidőn egy keresztúthoz értek. Találtak ott egy elvtársat meg egy testvért, és kérdezték: merre van az arra? Azok hívák a fivéreket, térje-nek hozzájuk. Sanyi és Lali összetanakodott. Eldöntötték, hogy nem talpálnak tovább, a háborút, mi több, a történelmet innentől ma-

guknak fogják megnyerni, forduljon bármer-re a történelem kereké.

Földobták a pengőt. Lalié lett az írás, ő iratkozott a kommunista pártba, Sanyié a fej, ő a nyilasba.

De hát ember tervez, Isten végez, angol bom-ba nem válogat. Sanyi és Lali odalett. De nem egészen. A csatazaj elültével a győztesek ki-szörták a régi, vesztés történelmet, hogy dia-dalmas újat csináljanak helyette. A nagy siet-ségben persze belesúszott a számítás a hibá-ba: Sanyiról neveztek el utcát Lali helyett. A közönség meg se mukkant. Akkor se, ami-kor pár év múlva a Sanyi utcából Lali utca lett.

Ha a szegény asszonynak több gyereke lett volna, az én mesém is tovább tartott volna.

A LÉLEKBÜVAR

Volt egyszer, hogyne lett volna, volt egyszer egy pszichológusnőnek egy nagy, bozontos lei-

ke. Hogy mi minden lappangott abban, azt még talán doktor Freud se bírná hirtelenjé-ben elősorolni. Mi, halandók, legfőljebb any-nyit, amennyit a szépasszony elmesélt. Mert hogy szót szöbe ne öltsek, szép volt ő, ajvé, de még mennyire: a Napba lehetett nézni, de reá nem. És okos is volt, módos is, meg elvált annak rendje-módja szerint. Szemernyi hibát se lehetett találni benne.

Mégis szomorú volt, mint a kiszáradt agáve-kaktusz. Mondta is koccsintós névnapí empa-tizálás közben, hogy siet haza, mert meg kell fojtania a macskát.

— Már miért?
— Mert depressziós.
— Hogyan depressziós egy macska?
— Öröklé nyávog.
— Ki kell engedni ebben a szép tavaszban.
— Akkor is nyávog! — Hősnök megvillan-

totta gyönyörű smaragdszemét. — Azt hiszi-tek, nem látok át egy állaton? Nem a kandúr hiányzik neki, hanem a férfi! Azóta nem ta-lálja a helyét, amióta az uram elhagyott ben-nünket!

Aki nem hiszi, dűljön le a szépasszony ana-lizáló sezlónjára!

BORBAN AZ IGAZSÁG

Egyszer volt, hol nem volt, az Óperenciás tengeren is innen, hol a kurtafarkú malac túr, amikor Kádár János volt az úr, élt Magyar-országban két elvtárs. Az egyik a tömegkom-munikációban ette meg a kenyérünk javát, a másik az apparátusban, miközben a demok-ráciából centralizmust csinált. Amde nemcsak kenyérrel él az ember; itták is az elvtársak annyi de annyi badacsonyi szürkebarátot, hogy az asztal alá estek. Hanem az elért eredmények megbecsüléséről ott sem feledkeztek el.

— Tudod, Misám, nincs jobb a szocializ-musnál!

— Biz' nincsen, Pistám! Nélküle mi meg NB. II-es futballbírók se nagyon lehattunk volna!

— Jó esetben! — csuklott Pista elvtárs. Az asztal környezők tisztelettel hallgatták a diskurzust: minden szavát aláírták. Zsiga és Pista elvtársak szocializmusa nélkül ők sem juthattak volna oda, ahová jutottak.

A MAGYAR TÁLTOS

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy dolgozó a szövetséges osztályból. Olyan, akár a többi. Tipus, mondaná rá elvtárs Zsdánov, ha épp ma reggel nem törölték volna le a tér-képről is. Hogy mit művelt e dolgozó, mit nem? Hát ugye azt, amit birt. Esténként ha-zatüremkedett kültek szoba-konyhájába bu-szon, villamoson, ösztől-tavaszig egyazon zsi-ros, foszló, nyugatnémet katonadzsekiben. Otthon fölpofozta kamaszfiát, mert az megint intót hozott, aztán megette a délről maradt krumpliszeletét hidegen. Bőfögött, lenyelt két üveg kőbányai világos tompitót, majd kiment a gang végébe, a közös klozettra. Amikor a haszontalan fia végre elaludt, bebújt a fele-sége mellé, hogy megvigasztalja. Az asszony örökre „tisztá ideg” volt, hogy a környék szavával éljünk, már attól is sírógörcsöt ka-pott, hogy a szomszéd vendéglős rálőtt né-hányszor léppuskával — persze harag nélkül, csak úgy, úri passzióból. A vigasztalás nem

BANGA FERENC rajzai

sikerült, hanem a sör hatott és a dolgozó pir-kadatig húzta a lóbort. Reggel megmosako-dott a lavórban, belebújt a dzsekiyébe és visszatömögközködött a munkahelyére, ahol várta a robot. A Stanford Egyetem fölkerésére készített tanulmányt a Hilbert-féle terek szin-guláris transzformációjáról.

Igy volt, igaz volt, csak vége nem lett soha.

A SZABÁL AZ SZABÁL

Bizony volt egyszer egy barna fiú: Tamás. Olyan, de olyan volt, hogy csak na! Föl is csapott rendőrnök. Hamar kitanulta a szak-mát, aztán indult vadászni. Akire úgye kellett és szabadott. Igazából gengsztereket haj-kurászott volna, de ennek két akadályá tá-madt: az egyik az ő tűzrólpattant felesége, a másik: az álmos, alföldi városkában a gengsz-terek vagy nem pisáltak az utcán, vagy sza-badott nekik. Tamás ígéretes pályája már az első akadályon megtört.

Ugy kezdődött a baj, hogy a Tiszta Utca mozgalom elveivel dacolva Tamásné rendre az öreganyja módszerével szabadult meg a szennyvizektől: az utcára lötytintette őket. Tamás tilthatta, hogy micsoda dolog ilyen pél-dát mutatni az elmaradottabb civilneknek, a menyecske csak a vállát vonogatta, és ugyan-úgy tett a vízzel, mint annakelőtte.

Tamás dűlt-fűlt, üvöltözött, végül mi mást tehetett volna, na mit? Előrántotta a följe-lentőkönyvét, és ahogy tanulta, belekőnyvelte a hitvesét.

Szállt a papír, szállt, meg sem állt a sza-bálysértési előadóg. Az pedig elolvasta, mér-legette, és kiszabott a bűnösre háromszáz fo-rint bírságot.

Ettől kezdve Tamásné ordított, és miután jó néhányszor elkövette a hivatalos személy megsértésének büntetést, megtagadta a bírság kifizetését.

Mit tehetett volna a hatóság? Tekintve, hogy az asszonynak sem állása, sem semmilyen sa-ját jövedelme nem volt, a bírságot levonatta Tamás rendőr fizetéséből. Ezótától mondják arrafelé a népek: bünteti, mint Tamás a fe-lesege urát!

AZÁM!

— En egy kis szürke, angyalföldi kurva va-gyok — mutatkozott be a naphajú asszony a söröző szélesebb közönségének. Világos beszé-dével talán a nagyobb rosszát vágyott elke-rülni, nevezetesen azt, és most ismét adjuk át neki a szót: nehogy már valami népi rin-gyónak nézettek!

Az elvi kérdések ilyen nyílt tisztázása után meghitt eszmecserebe merült a holstein-sörös korszok fölött bördzsekis barátjával a számi-tógépes anyagkönyvelés korszerű vonásairól szembeállítva azokat az egérszagú, régi fö-könyvek trampliságával. Épp a pontosság ak-kori s mostani, mondhatni transzcendentálisan örök fontosságát ecsetelték sörpermetet pök-décselve, midőn berontottak a leányaik. Mind-egyiknek egy-egy nyolc-tíz éves forma. Eddig odakünn játszódtak az utcán a hanyások kö-rül, a langy tavaszi estében.

— Anyú! A Zsanett a seggemre vágott!
— Már megint hogy beszél, Linda? — Csattant föl a naphajú asszony. — Ugy pofán baszlak, hogy hanyattessel! Kijönne a beled, ha egyszer feneket mondanál segg helyett? — Sugárzó tekintetű barátjára emelte: lám, nemcsak könyvelőnek jó ő meg szeretőnek, hanem megjárna pedagógusnak, sőt, feleség-nek is! Azám!

Mig ágyba fektettük a szépemet,
a férfiak a fronton jártak.
Am szebb volt és jobb volt a képzelet.
Épp' akkor konfirmáltak.

S jött a behívó parancsolat.
Agyának töltelék kellett.
És megürült minden iskolapad.
Anyánk sirt arcképünk mellett.

Jött aztán egy kicsi forradalom,
s krumplicehellyel lepeit meg.
És jöttek a nők, ledér alapon,
6 gonokokuszt eregettek.

Öregünk tönkrement idő előtt,
így lettünk esti diákok.
Nappal meg így lettünk tisztviselők,
és százalékszámlázók.

S gyereke lett majdnem Öneki.
Ki tudja — hogy tölem vagy téled!
Egy benső barátunk kaparta ki.
S éveink harmincra nőnek.

Egy vizsgán is túljutott végre agyunk,
de már újra megett a rozsda.
Most éjjel és nappal magunk vagyunk,
és alig jut valami kosztra!

Ezt a világot mi végigrohogtunk
és nem kaptunk játékbábút.
Ezt a világot mi jól szemem köptük,
ha szíven nem lőttek az agyuk.

A testünket-lelkünket túl keveset
és túl gyatrán szedték csak rendbe.
S túl frissen, túl hosszan, túl gyorsan esett
be sorsunk a történelembe!

Vár ránk a vetés meg a szép aratás,
a vének ezt így feosították.
Egy pillanat. Ennyi volt a varázs.
Egy pillanat. Lobban már a parázs!
S most siess ide, tudjuk a leckét!

EGY KONZUMNÓ BEOLVAS

Magas bárszéken ülök éjjel,
tisztam, hogy néhány ósz egyén
erkölceit ziláljam széjjel
Csillag vagyok a bár egén.

Mihelyt a pasas snapszot rendel,
hozzávezek sebesen.
„Ellen vagyok. Csak kővér ember —
csicsgerem — az az esetem”.

Megszűnhetnek töröl-hegyre.
Derékig nincs sok burkolat.
Ügyelmem kell egyetlenegyre,
hogy teljenek a poharak.

Ki húsz márkát elpengetett,
az rajtam végigciterázhat.
S (ha effélék után eped)
csipőn csiphet, hogy kék lesz másnap.

Ha teszajháznak hébe-hóba,
bár én jobbfele nő vagyok,
ez benne van a whisky-szóda
árban, s a cec nem lesz nagyobb.

Aggok között a szeszt piálom
s pohos papákkal pertuzok,
és hallgatom, jutányos áron,
az agyszklerózis mit szuszog.

S előfordul, hogy néhanapján
hotelbe visz egy vén balek.
Hát élvezetnek nem mondhatnám.
De előnyös üzletileg.

Ha azt képzelné holmi hólyag,
az ágyban nem bukom csak pénzre,
nos: akkor, hogy hazugság nélkül szóljak,
csalnom kéne!

RÖVIDRE FOGOTT ELETRAJZ

Kit meg nem szültek, nincs belőle kára.
Egy fán csücsül az ürben és nevet.
En tudomton kívül jöttem világra,
mint kisgyerek.

Az iskola, hol oly sokat feledtem,
felélté étem java napjait.
Szabadalmazott mintadiák lettem.
Hogy is történt ez? Sajnálom maig.

S vakáció helyett jött világháború.
Es felhúztam a köztüzéri mezt.
A földgolyóbis mocskos lett és vérszagú.
Túléltem. Hogy hogyan, no hagyjuk ezt.
Majd Lipcse jött s az inflációs marka.
Jött ó-gót, Kant, jött tőzsde, hivatal,
közügy, művészet, számos könnyű lányka.
S vasárnaponként jött a zivatar.

Közel 31 év szállt el felettem,
s egy kis versgyár minden tulajdonom.
Halántékom megszürkült derlepetten,
s a haj gyarapszik barátaimon.

Kedvvel telepszem két szék közt a földre.
Az ágat, amin ülünk, vigan vágom.
Holt érzések kertjében járva körbe,
elűtettem sok tarka vice-virágom.

A zsákomat magamnak kell cipelnem!
A zsák dagad. De hátam nem kövérebb.
Talán így foglalthatnám össze elvem:
világra jöttem, s ime mégis élek.

LÉGKÖRI ZAVAROK

A fák egyre lesnek tele gonddal.
Tünődnek. Néhány hümmögi:
„Ki tud az idén dönteni,
hogy most ki a lombbal,
vagy tán be a lombbal,
vagy hogy mi?”

Hol meleg volt, most hideg székel.
A főpincer már összerogy,
s ajkán a kérdés ki nem fogy:
„Szóval most ki a székkal,
vagy tán be a székkal,
vagy mi, hogy?”

MATILD A KÉPKERETBEN

O, üdvöz légy, nagytakarítás!
Az ember turkál s előkerül
fénykép és levél és limlom és sok más,
ami nincs már, csak körülbelül.

Tegnapelőtt két órát kutattam
az íróasztal-fiókokat.
Ott leltelek meg a balsarokban:
sötét keret, vizit alak.

A fényképen hét éves voltál.
Matrózruha, füzőscipő.
Két, hosszan lehulló copfot hordtál.
Hej — mondtam — eljár az idő.

A köztünk megesett esetről,
mikor te voltál búntanyám,
háromannyi idős lehetél,
mint itt, a fotográfián.

Jó kettesben a jó sötét.
Próbát ülnek padon a parkban
a párok, s elmélkednek halkán:
„Be az érzékkel,
vagy ki az érzékkel,
vagy ne még?”

Ez a tavasz tébolyba kerget,
s nem szokványos vérpezsdítő.
Hol kapni vajon napkonzervet?
Na, de hát minden jó,
ha a vége jó
idő.

Megjött a meleg. Vajh marad-e még?
Rügy pattan frissen a fákra.
S a szív is szívesen virágozandék.
Hát, most ki a székkal,
és be az érzékkel,
hát ha!

Elnéztem képedet, a régít.
Gyerekszemed még hű, igaz.
Mikor romlottál meg fenéki?
Hozzám már rossz voltál, pimasz.

A szelíd, kedves kisleányka
húszéves korban — rongy, piszok!
Matild, sosem tűnődél rajta,
mi volt, mi ide juttatott?

Énnám zsebben henteregtél,
más uraknál a lepedőn.
Flaskából vedeltem a koktélt,
S osontomba száradt a velőm.

Célba is lőttem már titokban.
Atvirrasztottam ajkaidat.
De vérengzésig nem jutottam.
Találat előtt — vége lett.

Ami elmúlt, a por befödte.
Volt — nincs. Nem kellesz már, babám.
De gyerekképed, ó, te dög te,
felállítom a zongorán.

BIZONYOS KÖLTŐK SZÍNT VALLANAK

Inkább más biznisszt kéne már csinálni!
A versköltés elavult réges-rég.
Modern korunkban öt lábbon riszálni
nem úri mesterség.

Idegeink hárfáján muzsikálunk.
S már sóhajunk is rimeket kavar.
Ha követ megdobálnak, osendben állunk.
Mert szépen szól. S a költő tiszta dal.

Úgy árulunk mi érzést, mint ti szappant.
A jajt, a bajt felcifráljuk mi friss
szalagsokrokkal — izlésünk nem
csappant.
S szívünk egy nap kimérjük négyszer is.

Finom pipák vagyunk mi, ritka randák.
Mértékre szállítunk vágat, vigaszt.
Van, ami van — hadarjuk a halandzsát.
Lesz, ami lesz — mi pénzzé tesszük azt.

Inkább valami hoci-nesze kéne!
Részvény vagy ház vagy bármi
himmi-hum!

Mivel költői nyüzgésünknek fénye
már skandalum.

Megjegyzés: Még mit nem akarnak ezek
az alakok! Hiszen úgys értékpapírok-
kal seftelnek.

Olvastad már a mai lapokat?
A Tisztelt Ház lármázik újra most
a születés-lemaradás miatt.
Még egy miniszter is nagyon zabos.

19 s 04-század gyerek
ezer németre — ez az évi rála.
04! S ezt elhiszik miniszterek!
Mesebeszéd ez, még a vak is látja.

Tized- és századsarjait csak vagy ő,
vagy más miniszteritársa gyarapíthat.
S a sok tizedestört majd nagyranő!
Es miniszteriumot alapítanak.

Most mondd: mit tartozik rá más ügye?
O nyilván szüntelen csak nemzetének
nemzett.
Ritkán szokik a fészkes fittyéne.
Kár, a elszibbadt. Várj, kihúdom. Engedd.

Az egyke — szült miniszterünk — a múlt
tanúsága szerint hazánk halála.
s koraszüléseden nagyon busult.
Es az abortust szörnyűnek találta.

Jó, áttérünk a gyermektermelésre.
Vár az ipar. És vár a hadsereg.
Bérsökikentésre. Háborúvesztésre!
Pardon. Késsé megnyomtam térdedet.

Gyerünk, szívem. Fel, rajta, hát, a teftre.
A kebled gömbölyű még, friss, teli...
Tudták vajon szülőink, mi a lecke:
ki nem él, nem lesz munkanélküli.

Nem gyermekkaldás ám a gyermekbőség.
Takarj be jól. Úgy érzem, húzni kezd.
Szorgalmazzuk a szülés csükketését.
A lámpát oldsd el. Mert a Ház benéz még.
S ne hogy meglássa ezt.

LEVEL A FIAMHOZ

Szeretném végre, ha fiam születnék,
mai gyerek, erős, bölcs sarjadék.
Egy csekélység gátolja csak a jöttét.
A gyermekemnek nincsen anyja még.

Nem bízhatom ezt bármely hajadonra.
Evek óta nyomozok hasztalan.
A szerencse szeszélyes primadonna.
S anyád még semmit sem tud rólnk,
kiesfiam.

De egyszer itt leszel majd, csöppnyi
férfi.

A gondolat előre felvidít.
Előbb járnai tanulsz meg, aztán élni,
s így járod be az élet útjait.

Kezdetben bömbölsz, kapkódsz
összevissza,
amíg más teftre át nem tér kezed,
amíg megnősz, szemed nagy lesz és
tisztá,
amíg megérted azt, mit meg kell
értened.

Ki félig érti, semmit meg nem ért.
Bambán bánul a nagy komédiára.
Előbb az anya védi gyermekét.
De ahogy nősz, szükséged lesz apára.

Majd elmegyek szénbányákba veled.
Márványvillás parkokba megyünk aztán.
Rám nézel és nem érted, hogy lehet.
Elmondom és elhalgatok, fiaskám.

Majd elmegyünk Ypernebe,
Vaux-ba,
hol sírkerezték ezre, mint a tenger.
En állok némán, szót se szólok róla.
De hogyha felzokogsz, rábólintok
fejemmel.

Nem azt mondom: a dolgok így-úgy
mennek.
Feltárom néked, mint áll a dolog.
Magától kell győzni az értelemnek.
Nem próféta, hanem apád vagyok.

S ha bármit láttál, mindenek csúfjára
olyan ember leszel, mint annyi van,
tucatfickó, százzal egy kaptafára,
akkor nem vagy, mit vártam: a fiam!

JO KÍVÁNSÁG A NEM POLITIZÁLOKNAK

Ma türtök, tegnap türtetek.
Tehetnek akármit veletek.
Közben az állam halad.
Csak ültök, vártok, mintha a
sors fogorvosdit játszana,
s a szátok tátozat.

Mondják, hogy emeljük fel az adót.
Mondják, hogy szépek a hadihajók,
s egy hadsereg még csinosabb,
Mondják, exportvám kell neked.
Telebeszélük a fejed,
s el is hallgatnak sokat.

Jelentik, drágább a kenyér.
Mondják, csatába, aki él.
S röhögnek rajtatok.
Belógatnak. Szédítenek.
Megkavarnak. Átejtelenek.
A politikusok.

Maflák vagytok. Buták nagyon.
Táncolnak az orrotokon.
Ti privátgyauak.
Pénzt kér az asszony. Bóg a gyerek.
Csábít az ágy. Az úgynevezett
államra perc se marad.

A szemetek hol van vajon.
A fejetek a fogason.
Türtök és fizettek.
Mindegy nektek, ki dirigál,
maradtok látóvált számár.
Hát úgy kell tínektek.

BÉKÉS ISTVÁN fordításai

Fületlen filológia

Anakronda — időtlenül csúnya kigyó
Arisztotelesz — igeidő a filozófiában
Autóstop — ami megakadályozza, hogy a gépkocsik szemként lefussanak
Ballada — a jobb Lada szimmetriapárja
Boszporusz — szűk foszforlelőhely
Bübosbankó — népies fizetőszék
Bunkósboticelli — barlangművész
Császárkörte — kiemelkedő világítótest
Dekameron — klasszikus malacság kimérve
Didedrót — vacogó vezeték
Eszemadta — saját találmány
Eufrátesz — mezopotámiai kártyajáték
Fejessaláta — főnöki zöldség
Felvonóhid — középkori bridsz a liftben
Finnánc — északi pénzügyőr
Frankfurt — ógermán mező, ahol nem lettek köolajra
Gangesz — jóétvágyú folyó
Gep Ida — népvándorlási varrónő
Gibraltár — a gibrek másodlagos lelőhelye
Gumiárbikum — saudi óvszer
Gyorscsordás — akit a bika megkerget
Hamburg — ijesztő vár, a portyázások idején még Be-
kaplak volt
Hármonika — leánytrio
Helyszínház — szakállipari melléktermék
Hondó — régi japán úrmérték
Hunkong — kocsmái kérdés Kínában
Hurikán — női személyzet főnöke a mohamedán paradicsomban
Inszalagszakadás — anatómiai avatóünnepély
Isztánbul — török derivátum Istvánbúl
Japán — távolkeleti lengyel főúr
Kacagány — ruhadarab vidám állatpremből
Kalahari — Mata Hari rejtekhelye
Kanada — férjjas nő
Kanibál — férjmulatság Fidzsi-szigetén
Kansas — ragadozómadár himje
Kama-Rila — Bécs környéki hegység, egykori kolostoraiban másolgatták a Kama-Szutrát
Kárterület — a pusztítás határa
Karvaly — végtagkenőcs
Kerekasztal lovagjai — előzékeny brit szállítómunkások
Kolumbusz — atlanti társasgépkocsijarat Inkvizíció és India közt
Korong — kacsalábon forgó falu, melyet az agyag megmaradásának elve tart állandó szédületben
Kölni domb — illatos lanka
Kredenc — a brékdance nehezkesebb őse
Krétagarbó — sápadt színész
Kulipintyó — keleti házikő, szegényes építészeti stílusban
Lappjárás — északi májzli
Lemur és csapata — makimajom parádé

Leoncavalló — lóvátett oroszlán
Lettek — a voltak utódai
Limpopo — altáji folyó afrikai neve
Loir — francia betyár tarifa
Lukács — réseket bestoppoló evangélista
Lupus in fabula — szegényebb időkben az aranybulla helyett használták; közepét farkas díszítette
Lyraly — verselő sirály
Madagaszkár — balszerencse a Mozambic-csatornában
Marco Polo — velencei vízilabdajáték
Marikabúra — torzkép Máriáról
Martalóc — agresszív lőszőrmatrac
Masztaba — piramidális hangátvetés
Matador — a louis d'or spanyol árfolyama
Matuzsálem — kivénült szárazelem
Melociped — munkalábbeli
Memoár — az emlékezet értéke
Mennykő — amivel a menyanyós a menyasszonyt menyétte teszi
Meroving — ófrank mider
Metropolisz — az Akropolisz pincéje
Mikronézia — csendes-óceáni kulcslyuk
Miniiszer — pici Duna
Moherr — gyapjas germán úr
Monteverdi — hegyi operaszerző
Mordvin — borharapó a sarkkörön túl
Muszadag — örményszegés révén létrejött mennyiség
Nabukodonozor — babiloni traktormárka
Nagy Hagymás — hajnali vonatszomszéd
Násfa — esküvői tréfa
Neandertál — ősi kulináris termék (lásd hidegtál)
Orgona — Johann Sebastian és Joszif Viszarionovics emlékeztető hangszere
Ondoláció — szaporodóképes göndörödés
Ornátus — hidegzuhany, melyet rendszerint zenekarral kúznak az ünnepeltre
Oxford — filozófiai eljárás az oksági viszony megfordítására
Öngólszász — germán labdarúgó, aki saját kapujára lő
Pálnok — álnok Pál
Pápua — köszönés puáéknál
Párkány — sárkány-kettős
Petróleon — olajcsászár
Pulzár — zippzár égi szvetttereken
Rámszesz — óegyiptomi bedörzslő
Rembrándt — ismétlődő ábránd
Sasorrú bába — indián szülésznő
Senegál — Gállék tüzelője
Szaharazádé — sivatagi pletykafészek
Szajna — selyp sajnálkozás
Szarmata — rosszminőségű mata
Szavanna — Szkuba fővárosa
Szeszberántó — nemzetközi ivócimbora
Szkizofrény — kancsal világitás
Spárta — szigorú főköttő, végül csak svénleányok maradtak benne
Szundi-szoros — a héttörpéről elnevezett hágók egyike
Teflon — tegezett muflon
Thomas Alva Edison — feltaláló, akiről kiderült, hogy ébren is az

Tejberizikó — minőségromlott desszert
Terrakotta — kiégett muzsikushagyaték
Terpeszbébi — tornászlaný
Töltőtpaprika — felfegyverzett aprikai pap
Trágár a pusztában — sivatagi garázda
Trojás — hárompetű tyúkony az Iliászban
Twist Oliver — a kvözlegények táncoslábú főnöke Cromwell alatt
Udvarhölgy — házhöz járó sarki
Úszony — híres asszonyregény vizalatti változata
Villanyvasaló — készülék, mellyel az elektromosságot ki-simítják
Vizigót — csúcsives vadevezős
Zokox — nedves széntermék
Zsebmetsző — összecukható Dürer vagy Gy. Szabó
Xenofon — a patefon, a xilofon s a pofon feltalálója

GHEORGHE GROSU

Epigrammák

Herkulesfürdői emlék

Egész nap csak nyakra-főre
Tülekednek a fürdőre.
Viperák is vannak itten,
Úgy érzem magam, mint otthon.

Gondok

Van most gondom már elég,
Miként vágjam ki magam?
Kaptam egy kis füdecskét —
S nincs ökröm, se szamaram.

Tanácsalantul

Azt hitte, hogy már szabad,
Mondhatja az igazat,
Senki meg nem tiltja már ma —
S kokas nőtt feje búbjára.

Jótétemény

Szórja a nap nyitait,
Hévté pazarolja ránk.
Tisztességgel melegít
Böleset s hülyét egyaránt.

Látélet

Senkit se bánt butasága —
Szól a monda, szól a saga —
Nyugodj meg: hiába kérted,
Úgysem jó a mentő érted.

Orvosnál

Nincsen semmi baj szíveddel —
Nem vagy kehes, nem vagy kába —
Ver az, amíg él az ember.
S boldogan tért otthonába.

Öröm

Hogy micsoda öröm érte!
Kocsiját újra cserélte.
Nem ujjong a felesége.
Titkárnője rajong érte.

Fordította a Helikon Kft.
munkaközössége:

1. K. Jakab Antal
2. K. Jakabffy Tamás
3. K. Király László
4. K. Mózes Attila

Megj.:
Műfordításaink egyik verssora K. Szilágyi István keze munkája. Megtalálójának K. Jutalom.

PODMANICZKY SZILÁRD

Egy beállítás képei

Forgatókönyv ingyenceknek

Az eget vékonyan csipkefüggöny takarta el, s egy új zöld pulóver illata szállt a levegőben, mint azon az estén, mikor egy famentes zacskóból pirítottogyorót csipegettem, és arra gondoltam, hogy mekkorára megduzzadhat egy folyó, micsoda erővel lökheti félre a precizen felrakott homokzsákokat, a gátör pedig riadt mopedjén száguldhalt az eső áztatta keramiton, hogy a bezott telefonvonal helyett ő maga legyen a hír, hogy szem alatt a vizenyős lila bőr mindent elárujjon.

Már meztelenül álltam az ápolónő előtt, kezemet hosszú sétához készítve magam elé tartva, mikor eszembe jutott, hogy az övszereket az öltözőfülkében felejtettem, az ápolónő meg hosszú szempillájá alól olyan tekintetlavinát indított felém, keblét oly ellenálthatatlanul emelte ki fehérén domborodó munkaruháján át karba font karjával, hogy menten mentem a villanykapcsolóhoz, és mely sötétiséggel árasztottam el a műtöt. Kezemet továbbra is magam előtt tartottam, mintha bármelyik pillanatban felgyújthatnának egy zseblámpát, vagy villanhatna egy reflektor, akár egy szike. Szisszenést hallottam, valahonnan egészen közelről. Megálltam, hogy várjak. Éreztem, bal kezem egyik körme alatt mintha tű hasítana át.

A pirítottogyoró még bőven tartott, bár a papírzacskó helyenként beszakadt, és apró barnaogyorószemek hullottak a kockamintás műanyag padlóra. Épp egy újabb barna tok kibontásán fáradoztam, mikor karomba pici halovány gyöngösgés költözött: nem tört a *mogyi*. Hiába nyomkodtam váltott kézzel, a tenyer csontosabb részeivel, egyszerűen megmacsolta magát, s a finom bordó héjú magocskák tovább kuporoghattak a sötétben. Arcom piros lett, forró és nedves. Egy utolsó erőfeszítésre szántam el magam, s középső ujjamon feltámasztva aogyorót, hüvelykujjam éles körmet nyomtam tiszta erőből a csontkemény magházra. Hirtelen apró recsenés, arcom pirosa alábbhagyott, s ezernyi nyilvessző rohant át rajtam. Aogyoró hēja mint éktelen kiáltás szaladt be körömöm alá. Kibuggyant az első vércsöpp. Olyan bordó színe volt, mint a kényelmes foteleknek.

Az árhullám levonult, a zsákok liszttel teltek meg, s már mindenki készühetett az újabb árvízre. A gátör a tévé előtt ült egy mély-puha fotelben, olyanban, amilyenben az írók szoktak pipázni, mikor azt hiszik, mindennel elkészültek. A gátör gátorsapkáját tarkójára tolta, s szemét le nem vette a *kánkánt* lárnokról. Keze a címkétlen, literes borosüveggel együtt megállt a levegőben. *Azszannnyukat*, mondogatta, *s fejét megmorgogatta a szeme és a tévé közé ékelődő tengelyen*. A gátör torka érdesre száradott. Szájához emelte a zöld borosüveget, melyeket kortyolt, mintha egész teste szomjazna. A képernyő elhomályosult, zöld tönusba tűnt át, a mozgások pedig felismerhetetlenné tették az alakokat. *Hej, azok a combosok*, gondolta a gátör az utolsó korty közepette, mely némi habból és ropogó szemcsékből állt.

Aogyoró fülszagató élesen recsegeve hasadt ketté. Ujjamat az ápolónő ajkához érintettem, bár nem tudtam, miféle ajkak lehetnek ezek. Puhák, feketék és forróak voltak. Föltérdeltem a műtőasztal végére, s a testet kerestem magam előtt. Két lüktető bokára találtam, két egymástól távolodó lábfejre. Majd egyre feljebb az elülső sípessontizmot, a szárcapocsizmot. Aztán tenyerem halkan sikoltva végigfutott a kétfejű lábszárhajlító izmon, föl a nagy farizomra, s a derék karcsú hajlatában pihent el, kissé belefáradva az anatómiába, de merészen és még kicsit ismeretlenül.

Aogyoróhéjak vastag rendekben borították a műanyag padlót, fölbontra a minták derékhadát, melyek egy primitív katalombarendszer színes vázlatát juttatták eszembe, amit áradások idején hideg, kövér hólé borít el. A tasakból újabbogyorót bányásztam elő, vérző ujjamra gondosan ügyelve, nehogy megfessem az *élvezeti cikket*, hogy az áru minősége parttalan maradjon. A kivett darabkát hosszasan nézegettem, forgattam, s a feltörés ellen kiépített masszív bordázat valami kegyelmet ébresztett bennem, vagy legalábbis annak halvány árnyékát merítettem föl. De megértve, hogy mindez a megtöréssel, a bordázat berepesztésével alkothat egész rendet, fogtam vékony sötét filcem, s elkezdtem egyenként írogatni a törtetlen barnás tolokra, hogy: *TÖREKENY*.

A gátör ujjai egy pillanatra elgyöngültek, kimaradt közben egy fogás, s az üresen hulló borosüveg az asztal peremén megpördülve zöld szilánkokként szóródott szét a porcelán hamutartón, mint arcul ütött fény sugar. A gátör átkapcsolt egy *vesztern* filmre. *Viszkit* ivott tíz markos legény. Aztán beüszott egy gőzhajó, és kikötött. A gátör a biztonsági berendezéseket figyelte a folyó partjain. A hajóból kilépett egy napernyős, finom csipkével futtatott hölgy, majd az átjáró csuszamlós deszkájáról a folyóba pottyant. A gátör feltépte a fotel karfáját, s a borosüveg helyén a levegőben szorította. A víz elsodorta a kapálózó hölgyet, a hajótest mellett, vitte tovább, a következő kikötő felé. Ekkor a tíz duhaj legény megjelent a parton. Előbb lecsatolták a coltokat, aztán, mint fölzávart békák, egyenként hullottak a vízbe. A gátör, kiguvadt szemekkel s nyögve, együtt úszott a bátor fiúkkal. Kezében a karfával, gyorsúszómozdulatokkal egyre előbbre hajolt a képernyő felé, ahol az örvénylő víz fel-feldobta a tusakodó hölgy napernyőjét.

A következő képen már kint álltak a parton, derékmagas gyomok között; az ingujjakból csöpögött a víz. A gátör megkönnyebbülten illesztette vissza a karfát. A hölgy boldogan, bár kissé megfudolkolva, mozgó kebellet, csókot hintett a körülötte álló kilenc hős nedves ajkára. A tizedikkel pedig, aki a napernyőt is megmentette, s ezért ezt életre szóló ajándékul kapta, egész sokáig csókolózott.

Az ápolónő puha, forró tenyerét vállamra tette, aztán zizegő ujjait leüsztatata hátamon, s szeliden csipőmre helyezte. Ajkait kerestem felváltva. (Rengeteg dolga van ilyenkor az embernek, szinte képtelenség egyszerre mindenre odafigyelni.) A levegő kissé hűs volt. Éreztem, hogy fázódik a derekam. Aogyoró meg mintha nem akart volna fogyni. A lakkozott asztal már tele volt *törékeny* barna foltokkal. Kiemeltem egy újabb szemet a szétrongyolt tasakból, de csak odáig jutottam, hogy: *TÖR* — kifogyott a filc. Letettem *így* a többi közé, de roppantul *kilógott*. Hát feltörtem, és megettem. Am ott volt még egy fél zacskóval. Szerettem volna teljesen helyreállítani a természet rendjét. *En-min-gyárt-kész-va-gyok*. Az ápolónő erősen szorított magába, vállamat karjával, derekamat lábával fonta körül. Hirtelen zörrent az ablak. Felugrottam, s elhúztam a csipkefüggönyt. A gátör arcán a vizenyős lila bőr mindent elárult. A folyó valahol átzúdult a gátakon.

Végzetek

Van egy megszokott mozdulat, amellyel felhúzott térdünkön, nadrágunk vagy csupasz lábunk egyenetlenségein kintlódva átkapaszkodó, apró és ártatlan bogárkát szoktunk szétlapítani, csak azért, mert igazán nem kerül semmibe szép lassan ráengedni térdünk, és hagyni, hogy saját súlyától összenyomja. Nem kell félnünk attól, hogy esetleg valaki éppen minket figyel, és a látvány miatt meginogtunk táplált bizalma: ha a bogárka nem tud repülni, a mozdulatnak nem kell hevesnek és feltűnőnek lennie, a lehető legtermészetesebb maradhat, annyira, hogy nem sejtetheti senki, mit cselegetünk.

— Ott van a bogár a térdünkön, és mi nem várjuk meg, hogy bünt kövessen el, hogy bemásszék ingünk kigombolt

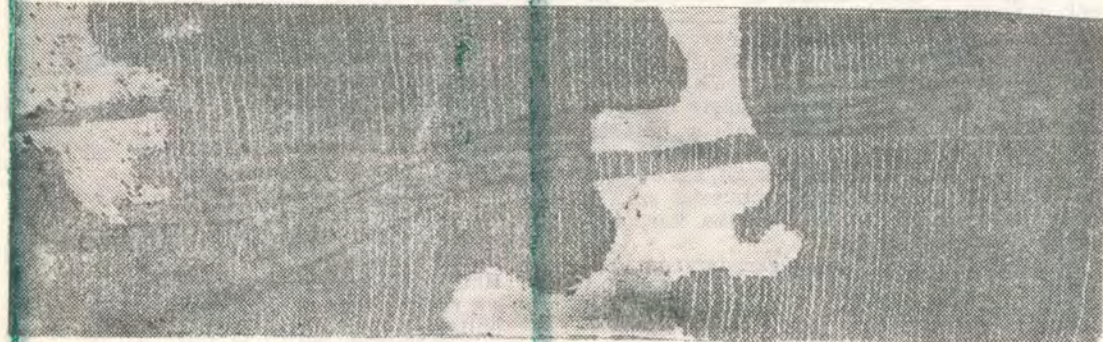
ujjába vagy a nyakunkba — ha ugyan ezt egyáltalán megtenné, és mondjuk, nem vándorolna vissza a fűbe ugyanolyan ártatlanul, mint ahogy az előbb teljesen észrevétlenül felhúzott a lábszárunkon. Nem vagyunk kíváncsiak arra, mi értelme volt idáig felmászni, mit akar ezután, hova igyekszik. Eleget pi-maszágrészéről az, hogy magára terelte a figyelmet, épp most, mikor egy diófa árnyékában, a város és a nyüzsgő élet örvényéből kimenekülve semmire nem akarunk gondolni. Egyszerűen rápillantunk, és tenyerünk máris úton van. Míg közelítünk feléje, rendelkezésünkre áll egy egészen rövid idő, ami alatt szemügyre vehetjük, hogy megbízonyosodjunk: nem is ismerjük ezt a fajta bogarat, de reméljük, semmiféle babona nem fűződik az elpusztításához, s ami a legfontosabb: nem fog megcsípni, ha hozzáérünk. Ha mégis úgy gondolnánk, hogy a csipés veszélye nincs teljesen kizárva, még mindig marad időnk visszahúzni tenyerünket.

De ha a bogár történetesen repülni tud, már nem éri meg a fáradságot, hogy lassan, óvatosan, feszült idegekkel, fel-

emelt karral, térdünk formáját követő, behajlított ujjakkal — talán már így neveltségek vagyunk — lábunk fölé hajoljunk, mereven figyelve tenyerünk és a bogár közti távolságot, mikor csöken le annyira, hogy elérje azt a határt, ahonnan már megfoghatjuk, de még nem ijesztjük el, majd mindezek után hirtelen mozdulattal, kiengedett rugóként rácsapunk. Elvégre mi nem vadászni, gyilkolni jöttünk ide, hanem pihenni. Akkor inkább lendítünk egyet a lábunkon, s máris elintéztük az ügyet.

Csak a teljesen ártatlan, repülni és csipni nem tudó bogarakat szoktuk elpusztítani, csak erre van megszokott és természetes mozdulatunk. S ha már odalapítottuk térdünkhez, hamar és közömbösen elveszszük tenyerünket a valahonnan valahova tartó, igyekvésében váratlanul megállított, döglött bogárka fölé.

Másnap reggel talál ránk egy arra járó idegen, egészen korán, a diófa lombjának árnyéka még nagyon távolra esik a fától. Megmagyarázhatatlan halálunk oka csak a boncolásnál derülhet ki.

Zsigmond Aranka faliszőnyege

Karácsonyi felkelés

Folytatás a 9. oldalról

— Kapaszkodj, az anyád!... — ordították neki, de már csak az anyja maradt ott, egy vén szipirtóval, hogy kihúzzák szegény bókost, mert a férfiak átvetették magukat a kerítésen, és a szomszéd csúrijében gyűjtöttak világot.

— Ugyis haragosom a szomszéd — mondta a csapos Zsigának. Kettőn ültek egymás mellett a kerítés tetején, belebámultak a holdfénybe. Alattuk nyüzsgött, hangoskodott az újszülöttet megmenteni igyekvő keresztes hadsereg.

A szomszéd Káruy csőre töltött vadászpuskával jött ki a teraszra.

— Maga nem hallotta, hogy valahol sir egy gyerek? — kérdezte a biciklós.

— Nem hallottam semmit — hebegte zavartan Káruy —, éppen a Szabad Európát hallgattam...

— Maga is akkor hallgatja a szabadeurópát, amikor nem kellene! — vágott vissza valaki a kocsmások közül, tanulékonyságot bizonyítva, Zsiga érvelését kapásból átütve a tiltott rádióadóra.

Az asszonyok már befurakodtak Káruy házába, s megvizsgálták a ládafiában a lányának a kelengyéjét is. A férfiak átmentek az úton a szemközi gazdához, ahol aznap volt dísznővágás, és a pálinkás fűtykös alján maradt még valami a dísznő szellemétől való bocsánatkérésből. Káruy bá is odacsatlakozott a keresztesekhez, s ekképp egy muskétással is megerősödött had. Aztán elindultak fel az utcán, egyik oldalon Káruyt küldve be, a puskás nyomatékkal, másik felől pedig a csapost Zsigával, aki először hallotta meg a gyereksírást. Hogyha a pítvarban kajtattak, pálinkát hoztak ki a házból, ahol meg bementek, ott a boroskupákat töltötték meg a falu becsületét védő embereknek. Csatlakozó is akadt, kinek nem volt közömbös, hogy egy újszülött árán odavesszen a falu temploma, később aztán ragadtak magukkal minden házból egy képviselőt, hogy jogi formája legyen az egésznek, mert közeledtek a néptanácselnők házához.

— Jézus megszületett, itt a faluban! — állították be a megszeppent elnökhöz. Káruy bá a puskatussal egyet dobantott is az asztalon, mire előkerült a kisüsti, és kiadták a pince kulcsát is. A fiatalabbak kint maradtak az előszoba homályában, s a szülők szeme elől megszökte itt kedvükre kicsókolózhatták magukat, a csecsemőt lehetőleg a levegőben hagyva.

Falpon volt a falu, hátulról is eléjtek prófétát látni. Zsigát minduntalan fölkarolták az asztalok mellől, mutogatva. Zsebe tele volt már almával, mogyoróval, iszákjába került néhány apró figyelemesség. Amikor a falu szélén kitárolyogtak az utolsó házból, Zsiga már maga sem éreztette, hogy kaphatott ilyen lángra a heveség. De innen már látszottak a város fényei, az ég alja is kezdett derengeni. Na, eddig tartott a bolondítás, most húszszor akkora részeg tömeg fog rátámadni, ha megmondja, hogy hazudott! Állt az út közepén, szorongatta a csapáros lapátkezét. Főlébredt falu vette körbe, nem hagyta, hogy lopva tanácskozzék a kocsmárokkal. Kemény, vállas legények jöttek, kajánlítottak, hogy cipelnék ők a zsájkát. Menyesékek fordultak ki az öleleiből, és égő arccal csókot loptak a proféta arcára. Boldog volt a becsapott falu. Beleérték magukat a világhírbe, már csak meg kellett keresni hozzá a gyereket. Percekig állt így dülömből a helyzet, míg Zsigával is dülöngélt a világ, s úgy kapaszkodott a kocsmáros kezébe, mint az utolsó józan belátásba, hogy most már aztán haza kellene mennie!

— Tudod, tíz éve jöttem ki ide a faluba, elvettem az asszonyt, aki húsz évvel öregebb

KOVÁCS ATTILA

VÁLTOZÁSOK

10 fokra is felmegy
9 kor ágyban a helyed
8 órát elpiszmogsz, ha nem, hát
7 et
6 láb a termeted
5 kiló húsdot elteszed
4 csemetédet valahogy neveled
3 órát sorba állsz
2 liter tejert, de
1 edül mit tehetnél?

S a többiek?
Fagy, álom, félelem, suttagás.
Várakozás.

A mag
egyszer csak kisarjad.
A gyermek
végre felébred.
Az eső
lába földet ér,
nyakunkba
szakad az ég.
Csodálkozol?
Hiszen semmi sem örök,
(csak az ember,
ha a Hit csapjából iszik)
a VÁLTOZÁS könyörtelen.
Télen. Itt. Most. Ezentúl.

Szikra szökken,
hunyorog.
Szalma zizeg,
halk fény dereng —
Mondd,
csodálkozol?!
Szanaszét repül a hír,
mint az elfeledett,
előszedett
könyv borítójáról a por.

Már az ől ég,
vörös az ég,
akinek ez még nem elég,
(csodálkozol?)
nézze:
a szomszéd ház is porrá ég!
Vízrel a Láng ellen?
Ugyan, kérem!
Olajat rá, benzint, papírt,
— nem azt, mire az a pap írt —
vesd a világot a tűzre,
máglyán tisztul meg a póre
bőre!
Az ám!

DOMOKOS JOHANNA

nagyon távolról
fák gyökerei
indulnak el
egymás fele
közöttük a sivatag

s g y s f
i e i e
v r v r
a e a f
t k t i
a n a n
g e g a
a k a k

miért ne kérhetnéd fel
a szelet táncolni
kőnyve nincs a felhőtlen égne
enyhülete nincs a tűző bánatnak

é á r
j l u
j o s
e m n
l i y
i é a
á j r
l j ú
m e t
o l
d e
d

tépjél fűvet a fejedről
és hintsd a lábam alá
elzárt lelked-tested nyisson virágot
és hintsd a lábam elé
karjaid lengesd
zöld levelekként zizegjenek
testem-lelmem körül

é á r
j l u
j o s
e m n
l i y
i é a
á j r
l j ú
m e t
o l
m e
m

se fák se férfiak
nem indulnak felénk
nélkülük szeretkezünk
nélkülük teherbe esünk
és szülünk szörnyeket
a szürke a sárga
a szürke a sárga
álom-talan-ságba

főtlen álmok éjjelek
valaha megalszanak
felszolgálom
akkor nagyon távolról
a legközelebből

FIATALOK

FIATALOK

fák gyökerei
indulnak el felénk
sz
é
t
f
e
sz
i
t
e
n
i

ÉLTES ENIKÓ

AHOL A SZABADSÁG...

Ahol a szabadság
nem vállal közösséget
a renddel, s hangja
mint veszett állat üvöltése
rettegéssel tölt el,
ahol az isten is
politikusok tenyeréből
bíraskodik élők
és holtak fölött,
ott csak dalolni lehet
kitartón,
csendesén.

AZ EGYETLEN MONDANIVALÓ

Ne csodálkozz
ha fáj a szó,
a szádból kipuffanó
elvetélt mondat,
ha az egyetlen mondanivaló is,
mint ütszéli ringó
pisszegve, cuppogva
kínálja magát —
hiszen úgys
már annyiszor
eladták.

KÉT VICSORGÁS KÖZÖTT

Két vicsorgás között
egy mosolyt
kötelen táncoló
csillagszemű
csoda vagyunk.

KIBÚJNAK

kibújnak saruikból
mezítláb caplatnak
aranyzöld fenyesben
menedéket keresnek
meggyalázott
cserbenhagyott
didergő szavak
meztelen lábuk puha
csattogása vigasz
az elhagyott rögnek.

ROSTÁS ISTVÁN

UJABB FÉLELMEM

Faképnél hagyott intelmek után
kajtatnak a visszanyelt szavak
féltelmekben, hogy netán
keresztül-kasul bolyonganak
akár a mélyvízi halak:
sötétben, nyomás alatt.

PALLOK ES...

Pallók és pallások
közti tanulgató
a mindennapi kötelező
gyakorlatot
haj- és szemmeresztés
hiján
csak vicsorgásra telik
vigyorogsz
csak a sodrást figyeled
nyilván
nem a félsztől
pusztán
csak megszokásból
ahogy vissza-visszarettensz
a csobbanástól
talpraéjtelt magányodban
magad vagy a csönd
koronatanúja.

